

Rasos dailaite's, I k. išorikės,
rašomasis darbas

Marijus Katališkis norėlis
„Polaidis“ teksto analizė

Pasvalys 1995

Planas

- I. Žanga
- II. 1 segmentas: Polaidžio reikšmė.
- III. 2 segmentas: gautos atsiuojimimas
- IV. 3 segmentas: Šventė.
- V. 4 segmentas: Alus - gyvybė.
- VI. 5 segmentas: Visko apimanti žemė.
- VII. 6 segmentas: Kelione.
- VIII. 7 segmentas: Mirties tema.
- IX. Baigiamasis žodis.

M. Katiliškis - nėra tikroji rašytojo pavardė. Taip save affinas clarius Vaitkas pavadinio pagal netoli Žagarės esančio kaimo pavadinimą. Šiaue kaimo prabigo rašytojo jau myslė, jo gauta, žmogus formavo clarius Katiliški kaip rašytojį.

1952 m. Amerikoje pasirodė jo novo-
lių romanas „Užiuovėja“. Knygoje rašyto-
jas vaizduoja kaimą.

Neatrodė, kad šios temos išsi sintis bū-
tyg greitai išsemta ir universita. Nes kallant
apie žmogų negalima aplenkti ir žmogaus,
gyvenančio už miesto ribų. O tokius būtyg
ar nedidesni dalis. Tada iš alsakos į vienę
klasimą, ar verta prisiminti ir kaltinti
apie kaimą ir kaimietį.¹

clarius Katiliškis rašė ne vien kaimo
tema (romanas „Pirinadienis Emerald galvė-
je“), tačiau iškilo iš topo žinomas kūrent
šios tematikos kūriniu.

Geras kaimo žmonių psichologijos paži-
nimas, puikus jos interpretavimas novelėse
daro romanų patrauklį, uželai skaitomo.

„Užiuovėja“ – netradicinių kūrinių. Be abejij
jaune galima rasti neuazari broložių, būdini-
gių lietuvių literatūros klasikams, tačiau
clarius Katiliškis kaimo vaizduoja dar tek-
toriškesnių, natūralesnių. Cetė kiek nesibaigia pa-
žeisti nusistovėjusių kaimo sodybų, mura-

les normas. Prieš jį buvo menininkai gana išviliai juokdavosi iš latvijos kaimiečių ir tai dažniausiai iš išpuikusius, kurie megsta išgerti, pėstybes arba šiaip yra leisti. Š., Užuvejoje "drošiai traubiamu per dantų virši" protinęji, darbštis, taip pat ir moterys pūsiamos narių. (Agutė, Kaziliene, Miklosienė). Tačiau tai daroma nalaipsniui, t. y. beigėjant: pirmose dviejose novelėse nera iš ko įtiktis, vaizduojamų faurės dalykai, o toliau esančiose valzduojamose žmonių moralė vis labiau sunukusi, ji taupia vis nuodėmingesnį.

Pavasaris - žemės alginiavo pradžia. Grindų bėlias pakartoją mirties ir prisikelinio mitą, primena eiklesko gyvybes ir ažydejimo triumfą. Dėl to pirmosios romanos novelės turi didelių ayubendrinančių bruožų, yra pakyletos iki ritualinio grožio. Ypač tai būdinga noveli "Polaidis", kurioje oldbar ir pauagruesciu.

Novelli "Polaidis" yra kita lietuvių. čia vėlos išvijai iliarius katališkis nepaliko. "Polaidžio" fabula gana paprasta. Vaizduojamas Juozapas Dryža, pagrindinis novelės veikėjas, darantis alų dižiausciai savo gyvenimo sventei - Juozapinėms. Tačiau jis nescelauja, nes mirsta. Plus sunaudojamasis pakasyvorus.

Kad novelė paprasta, galė pasirodinti tik iš jo nesigelinant. Kuriuose viso įvykiai ir atsi-
tekimai yra labai svarbių. Tačiau autorius
stengiasi papasakoti visą veikėjo metą gyve-
niuose kelių, atskleisti jo filosofijos grozį.

* * *

Novelės pavadinimas „Polaidis“ fiksliai
charakterizuoją laiką. Tuo ne žiema ir daž-
ne pavasaris – tai rečia:

^{2. p. 19-20} ... ir tai buvo fikras pavasario seki-
bimas tokiu laiku, kai tik universys ir penki
feodista nusileisti ant krepsto. Kartais ir 40 nera,
ir jūsuys koreolamus atakaitoje slugsta į sles-
mumas. Bet tarp sakydavų, ir dažar febros
fikros, jog per Kazimiero vandenius žirblini
atsigerbt, o per Juozapą – jaunimi. Ne, vis tiek
pavasariis paties polaidio plotine.

Ribos tarp žiemos ir pavasario, tarp gyvynės
ir mirties, tarp jaunystės ir senatvės motyvai
plėtojančios visoje novelijoje ir vis stiprijančiomis
emocijų valiai. Kulminacija pasibaigia, kada
J. Dryžia, atsižvelgęs nuo pranausingojo sapnų, ei-
na kosti alaus. Šioje būriuose dėtoji ellinės
katiliškis akcentuoją pagrindinių novelės vei-
kejo ir jis supaueišas gauctos, aplinkbos lina-
riskumų. Senukas stengiasi būoti, būti see-

pradžiui gyvenimą gyvenimą atnaujinti, nepasi-
duoti senatvei (ribą):

P.28

Kojos firgo, bet mes ištraukė, seči įnirši sen-
damas.

Taigi jau pats novelės pavadinimas siubo-
liukai šeštai seno žmogaus gyvenimo pabaiga.

* * *

Pavasario vaidotas pradedant iš slaugo-
lis kiti Marius Kalėtiskis kūrėnų (net
jaunesėje rašyti eilėraščiai, žr. literatūro-
je uženės 1994 rugpjūto 17 d.). Tai rasyfojo nėg-
stamiausias metų laikas. Jau tuo artimais
nagrindinius novelės veikėjas, tačiau ūkininkui
išio metų laiko pradžia sutanya seči ožiodian-
sia žiente - žuozapinėmis.

Pavasaris žuozapui Dryžai prasidesta bū-
tent šią dieną. Jau nesdarbu, kad kalen-
doriui pavasaris - gerokai anksti:

P.19-20

Metų iš metų nuosisi tai sventei, darsi
alių ir buvę lečius, ir tai buvo fiktas pa-
vasario sutikimas tokii laiku, kai tik kiever-
sys ir pumpė teatrysta nusileisti ant teatro.
Kartais ir to nėra, ir pernelys koridaiuos ala-
kaitoje slugsta slisuumas.

Si diena - senojo gyvybės aklo pabaiga iš
naujajo pradžia.

lėpidamas švarūtis, tvarbūtis pagrindinius novelės veikėjas savo reikalavimais uotyruoja žuozapinčius, tačiau už sio sventis pavadinimo, be abejų, slėpiasi gautos atsinaujinimo pradžia. Vidurinėje susikovita pavasarienė nuotaika pulsuoja per visą žuozapo Dryžos kelionę nuo namų iki kaimo kapelių. Gausybė atgimstamės gautos vaizdų, besilejantių palyginiuais ir metaforomis, hardioningais pasibartojuimais ir nemastinčiais plazdantėja intonacija, padedala autoriniui atskleisti pavasarienės iškūninko džiaugsmus. Gautos atgimimo vaizdai tarp pat farmauja vaizdo ekspresyvumo parystkiminių. Ten, kur kūriniję sudarė, žemė, mūris, - iš karto kontrasto principu priëspastatomis atgimimas, pavasaris, jauystė. Novelė parodinta šiuis diferenciniais poliais. Tai labai aiškiai matyti pabaigose, kada senekas nori atidaryti langą į pavasarię, tačiau neįsteigia iš valiko negyvosios gautos pusėje susiūdekydamas (sa lemtenu):

p.30
Nėsigulės per lochos galą, kraptėsi aukė kolinti ir ję atkalino. Bet remas nesiolauči ni vėnorė pusei. Per šienu vibracijas, o laukę položdis, platus ir skaidrus pavasario vandenyi, tokis dienos tvaskejimas, kad

neliaujesi.

(Kuo juozapas Dryžia arčiau mirties,
tuo pavasaris labiau skuba)

* * *

„Praiodyji“ lygiagrečiai sė lemtinės ribos motyvu ēina šventes laukimo motyvas. Juozapas Dryžia laukia dėlžiausios savo šventis - švento juozapo jo mitaičio ellarcis Kailiškis pertekliai pirmuoju novelės sakiniu: „ellaroni atsižusti valandaičiukai, kles teles jas ant balades, kai jau didumas žygio atlikto^{P.18}“. Ūkininkas laukia kažko nepaprasto ir įdomaus. Šis pirmasis novelės sakinys sudominua skaitytąjį, teikia būrimieliolina-miškumą, nevaržo rašytojo.

Šventė - tai visos novelės varomoji jėga. Visų laiko juozapas Dryžia jai tuo-siase. Motyvas jungia visę literatūrą. Novelė baigiamą nuo pat pradžios pelsuojančių šventes ~~su~~ fragmentų:

Ir alycs padarytas, ir jau sukostas tai
olidelei šventei^{P.32}

Šventė pagrindinių novelės veikėjų vercia eiti iš laukės aplankęli savo žemės, kričių, dobių, berželijų ir t.t., tvarkytes, valy-

tis ir galv galv varbiausia - daryti aliz.

* * *

Per visą novelę einanti alyus tenia pūkiai atlieka savo meninę paskirtę. Žs pirmo žvilgsnio būtiniai, o iš tiesų ritualiniai epizodai su sūros gerimine parodo juozapo Dryžų įvairiose sūtinių ejoje, atskleisianti pagrindinio novelis veikojo pasaulėjautę, filosofiją, santykius su aplinkiniais žmonėmis.

Čiau paprasto realistinio gerimo darymo recepto (tai kartem žadamas į visą dorvelis suoletingumą) autorius perėmą į kito žmonės prasities lygę. Alyus juozapui Dryžai pradedė metę atsinaujinimų ciklą:

Karšta grove tekoje tūnus rudas skystumas. Gryna užčiųj sultis - otrs žemės kraujas, nor vasaro seifrauktas į grūmstęs, iš poliririo į varpas <...> elisa pradėjo gyventi.^{p.19}

Tik alyu pradėjus "gyventi", suakabinama su pavasariniu aplinkos alyus fekiniuose ūkiuose kartum bučiuo gantę. Čia tada taip pat pristato juozapo Dryžos filosofiją: vieno proceso pabaiga leidia kitą atsirodinti.

Kad šios gerimas tvirtai susijęs su gamta, aiškuai matyti aprasytame alyus darymo recepte. Tačiau sedulias vaizduojan-

jaujas iš reiščių susikūrės meniško, simbolis-
ko:

- Ar jau uždarai gyvenimą? (sūnaušių žodžiai) ^{p.20}
- Gražiai įsigavo. Puta lipa kaij migla iš pūvų

Juozapui Dryžai alaus darymas - me-
nas. Ji semika, doro su didžiausia atsako-
nybė ji bei prisižiūri: ^{p.20}

Užisa vėso. Atijo laikas užduoti gyvenimą.
Per kraštus putonuis orinibantys qšotų pasėjo
apivare ir gėido kubilius faip, kad jie lai-
kytusi paviršiuje. Ir peržegnojęs tare:

- Su Dievo padėjimu gačkis į gyvent.

Per naskutinius Juozapo Dryžos vakarienęs
Marius Skatiliskis vaizduoja alaus atlieka-
mą funkiją žmogui. Tai ne vien tek linkes-
nybės sultinis, bet ir sotus maistas. Ūkininkas
įsitikins, kad iš senuos sutrauktas ē
grūdų brayjas atiduoda energiją, tapęs ala-
niu. Todėl claso ji su duona į taij pasi-
stiprina:

- Alaus dalių vakarienės nevirket, pasa-
ki vėliau, atsiruokes duonos. ^{p.24}

Taciau tai nereikiā, kad juozapo Dry-
žos alus tankamas vien duonos užsigerintui.
Geram ūkininkui padaryti gerimą, kuris neat-
spindėtis jo savybių, - negarbe!

Tieina, kad viskor su miera. Jei salodus-
bus furtas. O kartu mas tas - gomuvi kultens.
Apynuo tai neskunolziau. Ko besakyklauet,
jei būtų suskobės?

Per paskutinę gyvenimo vakarienę juo-
zapas Dryžia džiaugiasi, didžiuojasi sa-
vo alium - meno kūriniu.

Paludės po prancūzingojo sarno, semikas
pirminiausia škelba sakosti aly - užbaigti
savo "kūrine". Tuo rasytojas daug spasa-
ko apie ūkininko poziciję ir darbą (faciau
išuo atveju inamais maksimumas - alus).
Užmininkas negali palekti savo darbo ne-
pabaigto.

Kojos tėpo, bet nesitraukė, su žinisiu P.28
semidamas.

Ir kada ūkininkas pasako - „Tai palai-
gau...“ - aškiui ellarius Katiliskis leidzia
suprasti skatlytojui, kad Juozapo Dryžios
žodžiai jau nevienareikšmūs. Kurielys-gy-
venimas - jau baigtas. Pagrindiniam nove-
lis veikėjui belieka tik dildoti naujiskiamus
paskutinius murodymus.

Alaus gyvenimės „Polaroidė“ simbolis-
kai parodomos ~~factum~~ visas ūkininko
muitas ženjė kelias. Jeiame Juozapas
Dryžia darė galima salyti, vėl gyvenimą
iš ūčių darymai beraik nesiskyrė vienas uio

skito. Toks žiuogaus gyvybės susijimas su aliumi - netradicinis lietuvių literatūroje.

* * *

Pavasario, šeimės, alaus, gyvybės vaizdai pasipildo nauja, didelė, svarbiavusia žemės tema. Darant alų, ryksta iš kitių pavasario ruošos darbai. Taip ateina žemės momentas - negyvo viltinės gyva: ^{p.20} elisa ves. Atejo laikas užduoti gyvenimui.

Tik dabar šeiminiukas lina aplankytį žemės. Gobelis centrinių ašis - žemė ir žiuogas. Ukliniuko ir žemės vėnuosei atskleisti raiystojas naudojasi paciaiš poetiškiausiaiems vaizdais.

Tik išejęs į laukus, į patičesią, besiveliančią priu batę žemę, senekos suprantą, kad jo žemė jau keliasi iš po žemės miego:

Žemė traukejo nėdias į save, lipnii
molii veldamosi priu batę. ^{p.20}

"Žemė rauolo" - tai rodo, kad ji jau pasiruošusi pakartoti gyvybės naujos ciklo.

Tau jo sliekina saule su vėju. Yuozapas Dryžas suprauta, kad pilnaverčio gyvybės kelio žemė nenuis be žiuogaus pagalbos.

ūkininko žvilgsnis nukrypsta į žiniogales še-
sėlę, apjungiantį ženies ir danguos stichijas;
Vėjas pidiuo slenkantį ūkininko šeselę,
jis ėjo vis didžiai ir keliaavo į Yoli, ir pagal-
vojo Juozapas Dryžą, kaol nera gal pirsto
definiuoti vietas jo dirvoose, kur nekrito siunto
kartyje jų šešėles. Siunto kartu vasaros ry-
tais, kada jis ilgas taip kaip vakare. Ir
vidurdieniais, kada jo tik trys nėdos.

Vejo atnėstais eglių, beržų, žemutis bnapais,
niško, želmuus spalvomis raiystojas užižiūkai
atskleidžia valstietišką filosofiją, parodo, kaol
šia aplinka ūkininkas įgauja dužinę savas-
tę želuei, o ne pinigais, kur kitokiomis girelėmis.
- AK tu ženue, ženuele juodoji! - susuko

nebešite kolonus saveje. Ir eidamias toliau
kartoj - eikia tu oldeli ir brangi! Ir lau-
ki je Dryžą, žiemą ištūnijęs po kauluais.
Kai je Dryžą, žiemą ištūnijęs po kauluais.
Po džiaugčių jėja, pakilusia iš suiego pata-
lo. Jis paliečia želus ranka, pagrabiamejo
pirstais kaip neregys mylius veidą. Pakel-
li akmenį, į kurį vasarą pnyovėjas atnui-
ja savo dalą.

Pagal tą pacią valstietišką filosofiją
nuo ženies negaliuva nė trumparam atsišauk-
ti. Po senesiję priėjos turi buoleti jauniją
ir t.t., ir f.t.

Nedelsčiaukti nuo jos, nors ir kaij jau
būtumei išvargės. Néra prisidėti ženlei - išei-

namėius turi pavaduoti jaunieji. Ir tie savo
eilė nulemti. Pailseti... Bet nėra kada, kol
dar sonariai lankstos. Turi eiti ir eiti.

Jog Gvozapo Dryžas gyvenimas neprā-
vilpė vejais, rado net tokį mažas mitolog-
inius kelio akcentus, kaip tarp namų į
kapinaičių dulkstantis jo paties sočintas
beržynas. Tai prasmingai iugyvento gyve-
niui simbolis. Tai patlys nerabiliančių ū-
niškės medžiai. Pagal tikiminkę nėra už-
kam netikusios žemės, jis žuvogas pajegas
prievesti gyventi:

P.22
Užtas iš metų jė stūpesi, sudėgti nena-
dojamoję akmenygnęje, kur žagrec įsileigtų ne-
buvo vienos.

Yau kaiuo kapinaitėse pagamoliūs
noredės veikėjas susimysto apie tąčio svar-
bėausių žemės atlakantį funkcyjų įmogeli-
ų priešlaikinį aužinajam poilsim.

Tai pati opūcausių olleriačių Katiliškių
gyvenimo problema. Tokių mortalio poeti-
kų giesmei kapinaitės siekuri galijo tek
rangiškojas, kuris jautė jog visalu bakkeli
pabėgo teoriją:

Negalima gyventi be duonos, negali-
ma tapti gyventi be šeimės.³ (M. Katiliškis)

Gvozapui Dryžai svarbi, kad auži-
mojo poilsio vieta būty rame; rame iš re-
dui, iš pavasarė, iš žiemos, iš vasaro.

Tai p. pat nori, kad girdete, siempjovis dou-nas, pienius ūliojius, norių briskejimų, sū-naus lievio poškejimų, jo vaikęs skirang-s-mą iš t.f. - visa, kas suclaro visada gyve-nusio kaimie ūkininko įsivalzdeojančia ra-nunu:

P.23

Niekur kiter, nes kaulius sėstis netina
rūdis iš slėgtų krūting molio luitas.

Šia nuostata pagrinėliuose novelės veikėjas labai artimas Mariam Katališkėi. Ir ta) ženės lopūcielės graziai apvainikuoja juozapo Dryžios viltis apie ženęs ir žedogacęs vėnumą:

P.23

Niekur kiter... Ženę ūri sangote iš pasilik-ti jąje per ausius.

Fragmentas kapuose - tai tarsi įvadas, skaidytos parengimasis galutiniam ūkininko išejimui. O tuo žio momento pagrindinis novelės veikėjas - se savo ženę sėsčiuings tik mirtinius.

Mariaces Katališkės mirtys, pertekitos ūkininko lūponis, apie gyvenimą iš mirtė, apie ženę (grūdai iš kapučių) yra laboci na-turalios ir jas galima pavadinti ženės filosofiją.

Rundamasis alaus ir žemės arimystymais susikurta filosofija, Juzapas Dryža nėje visq savo gyvenimo kelio, kuris satelptas į novedėjė vaizduojanę ūkininko kelionę nuo namų iki kaimo kapinaičių. Žygis prasideda prieškėlimo, jaučiųstés, nerūpestin-^{P.20}gių fragmentais:

Prakasta griveliui, iš parudaviesių rugių dirvos, ioko žvirkri, kaip metalai žvilgantį gluosnia, vandens eroveli.

Juzapas Dryža sustoją prie savo (jaun miesto) priešiungo gyvenimo simbolio - berželio. Kelione - gyvenimas be beržinelio būtyų nyki iš neždomui. Beržinelis priimins ateinančios kartomis apie ūmukę. Taodė jis su medeliais bendrauja kaip sei ūmukėnus, turi kiekvieną valiesti, paueyluoti.

Brasdejo balta fofis, kai braubė eida-^{P.22}mas ranka: visus kaiminius reikia valiesti, apkaubti biekvainę medę, lyg iškeliaujant.

Ūkininko kelionės galas - jo atidaryti kaimo kapliai. Tai Juzapo Dryžos senatvės rūpestis. Pagrindinis hoveles veikėjas laimėmingas, kad galės atsigulti iš savo kelionės užbaigte jaliai namus, šalia savo profėvius:

Kartu kartom čia sugulė ſėdai, kai ^{P.23}lik atkilo iš išsistato Grudiskėse.

Tai gyvenimisba - ūkinių Juzapo Dryžos

keliorū tiek uovės vaizduojamaus laikė (polcaidis), tiek ir naturaliaus įkiuiuko gyvenime. Antrą sykių senūkas kelioja pjaun perženges šią ribą (nebevaldydama savęs), sapne. Šią keliorū rasytojas vaizduoja analogiskę pirmajai: juozapas Dryža keliauja tauris pat vėtonus, lük kapeliai, tačiau daug gyvesnėje, spalvingesnėje aplinkoje. Vaizduojama vasara, atsiradida varpo motyvas. Riba - peržengta:

P.26

Ir netiki tuom, angalėtasis gyvastiingo žaunu or tyros daugalis gelūnis. Rauka reikia prisidiegti, tarp raudina akis.

Tada jis q̄idoli varpus aukštotoje varpuosejė paciamuji vrebudėnųjį, paciamu kairos gūdumę, kai nebejuoda lypas ir sūklesnas išterpta rankely.

Kuo juozapas Dryža arčiau mirties, tuo gaufoje daugėan gyvybių, dviaugsmo, spalbių. Ir galų gale ellorius Katilėškeiš akcentuoja įkiuiuko kelionės galą. Ir kapelius jis kelioja uovėlejė tracių sykių, nūtinis, snarkiai sūrgdama:

P.30

Pastangos jis nabiuto, bet nūtinis skriujos diadelis gricčiai vėrs laukęs ir miskę. Ir susstojo vės kapeliai. Žengė, leidosi į juos, jas dalaumas nuovargi gyslose, buvis praukė. Trackei kuo gricčiai nikelauti įventoje ženėje.

Negaliua nepastebeti, kad ūkininko gyvenimo, jo prasūties, pasitracukimo apnugstymai norelji perauga į konkretesius, natūralesnių planų. Tačiau tai autorius pradeda vaizduoti, tik atskleidęs visą juozapo Dryžos meto gyvenimo kelio sausprato, jo būdo, sielos grožį. Nors novelės prabūsiogių fajų pat galima išveldti daug sakralikų simbolų.

Bereik visame kūrinijje rašytojas vaizduoja Dryžą, turtum savainę negalvojančią apie pasitracukimą iš sio pabaclio. Jo minutys apie mirtį – tikt pasamonejė išsiskiriantys dalykas, kuris kartu su karto iškyla (semblai klaujodant po patičeles ženkes, kapeliuose ir kitoje eretose). Tačiau trečio sykų kūrinijje pasirodžius išejimo motyvui „laikas“ mano. Poilsio reikasi žmonės, kalbejo ūkininkas – skaitytojas supranta, kad yra nuosiaus pagrindinių novelės veikėjų išejumai. Tais pats vyksta kapeliuose ir į novelės pabaigą vis užsiėm lėka abejonės.

Leučiausas kūrinio momentas – didelis skausmas strėnose, kurių juozapas Dryža pajunta po paskutinių vakarelių. Tik dabar Mariai oxatiliskis leidžia suprasti, kad si ūkininko išventi paskutinė. Varsto mas skausmų strėnose, pagrindinių novelės

veikėjas užnigėga iš susapnuoja sapnų, kuris
jé patį glikina, kai pabaiga nėbetoli. Žiniau-
liauti kate, vamzantis suo, druzgliniai tam-
sa tiki palaiko sapno uostaike ir uleidžia
sakralinėms mintims aplieisti ūkininko:

p.27

Mugai išlaksbe, bet sapno uodaujor kri-
to iš vėsiav, bire pelenais, salde atsiavim
veju.

p.28

semeliui sukoseus aly, rasiyfojas jau vi-
sai nedviprasniškai kalba apie žubzapo
dryžos artėjimus į mirtį:

poilsio laukas. Jé traukė šeine, viliojo,
mojo savin, išskelusi legaliuos falfus glibę.

Tokes pat kaij iš sapne ribos peržengimas
gyksta pagrindiniam noveliš veikėjui jauč
nebesikelidint iš lovos: už lango pavasaris
galutinai įveike dūmą, tame jau daugiau
spalvos, gyvybės, garses ir t.t.:

p.29

už lango kelejėjo pavasaris. Geltonas,
traskus ir taip neromus, jog susijes įvir-
bliai buvo būmoliu uod stogo. (kontrasto prin-
cipas).

Baudydamaas save raminti; ūkininkas sten-
giasi rūpintis ūkiu, faciai gyksta točių,
kai jis rūpiuosi tuo, kai bus po jo, jau
išejęs:

p.30

o kai jis negali išeiti ir būti visur. Kąip
ten lejo? Užimti skiedryng. Reikia apsisukti!
Rytas svante - nepaliksi prisimėto ūkio.

Nuo šio momento Juozapo Dryžos darbai ženėje baigtų. Dabar jau pasitaruau- si turi aplūkėti žmones (sūnus, daktaras, knygai, kaimynai).

Pagrindinio novelis veikėjo išėjimas įvyksta iškilmingoje sakralinėje uotakojje, su Dryžos fizine gėtiniu prekyvai apnir- ūta iš aplinkos. Šiuos ženklu-šerkšnė pa- ženkliuodas ūkininko išėjimo lankas:

Medžiai buvo antrodiukli serksna. Medžio slaugaus pusė ir vaikus ledelis jei atmuse ženęje <...> Tik šiųs eubetė nežiniuoti ir ola- fis priklausdami bauki. Kas jiems posakei, kad sensis ūkininkas juozapas Dryža, guli ant lentos? (Už ellarcies Katiliskeiš grąžiai parodo gaitos ir bauko žmogaus binariš- kumą.).

* * *

Novelė „Potuolis“ įdomi savo simboliz- giliumi, sulečiuojančiu. Jei jis atpažistomas epig- kos koodas, sutinktas rašytojo talentui paties Dryzo. Kūrinys įvaizdžiai atskleistos kaimo žmogaus filosofijos grožis. Novelė patraukia dėl tų, kad vaizduojamas žmogus, visq gyvenimą darys alis, o ne koks kai- muo išmūčius, nucirkantasis ar panašiai kaip mūsy literatūros klasikos. Alis

Mariui Katiliškiui netgi savo iškai padėjo atskleisti archaisko kaimo žmogaus grožį. Aly slėstantis žmogus, rašytojo manijai, yra labiau susiję su žemė, nei kaičių jau minėtas muzikantas ar išmūničias. Judoza po Dreyzor gyvenimo sauvrata meniškai įvertinčia žemės atlikimą funkijų žmogui. „Polaidis“ tai lietuvių žemės dr. žmogaus brūčiai⁴.

Novelijo „Polaidis“, kaičių ir visame romane, autorius išvengia sociologizavimo, neliečia ideologinių, sociologinių kriterijų, o kuria meną, stengdamasis atskleisti individualių vienų žmogaus psichologijos bruožus. Tai įtėvė, kad elmariaus Katiliškio kūryba mes ketuz mūsų literatūros klasikę skiriasi iroviškesniu stiliumi u Frankesnii kalbos ritmu⁵. Tokių rašytojo rašymo manierą galima pavaizduoti autobiografiniais faktais. Pagrindinis jo kūrybos versmė - sudaro pirmenybės, užėlė, tevo pasakojimai; gyvenimas tarp dėdininkų - visa tai, kas sudaro u gyvenimo universitetey⁶.

Tai, kad šis jokio humanitarinio ar hifetikio specialaus mokslo nurodės rašytojai rado savo garbingą vietą literatūroje, rodo jų didelių pridžiutų elektroso talento⁵.

4. E. Bubeliene. / Nenuumas 1992 ož 11/12 p. 7-13

5. V. Jurgaitas. / Giuntasis kraštas 1969 rugpjūčio 25-o.

Panaudotos literatūros sąrašas:

Šaltiniai:

1. Katiliškis M. Polaiotis / "Užiuovėja", - V., p. 18-32

Pagalbinė literatūra:

1. Areška V. / Pergalė, - V., 1988 ekr 10
2. Bubelienė E. / Nemenas, - K., 1992 Nr 11/12
3. Ingautas V. / Giutasis kraštas, - V., 1962 rug-25d.
4. Katiliškis ell. / Literatūra iš menas, - V., 1995 rug-17d.